

SZANSA CZY POTRZEBA? - SYSTEM ZARZĄDZANIA BEZPIECZEŃSTWEM I HIGIENĄ PRACY

W dzisiejszych czasach to pracownik, jego bezpieczeństwo i zdrowie stają się nadrzędnym interesem pracodawcy. Dlatego celem każdej organizacji jest zadbanie o bezpieczeństwo swoich pracowników poprzez wdrożenie skutecznego systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy (SZ BHP) zgodnego z wymaganiami międzynarodowej normy PN-ISO 45001:2018.

Obiektywnym potwierdzeniem spełnienia tych wymagań jest uzyskanie certyfikatu SZBHP wydanego przez niezależną jednostkę certyfikującą. **Od ponad 20 lat Centrum Certyfikacji Jakości Wydziału Bezpieczeństwa, Logistyki i Zarządzania Wojskowej Akademii Technicznej (CCJ WAT) prowadzi działalność certyfikacyjną w zakresie systemów zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. W ramach posiadanej akredytacji Polskiego Centrum Akredytacji (nr AC 057) CCJ WAT oceniło funkcjonowanie systemu SZBHP w organizacjach przyznając ponad 700 certyfikatów.**

Wyżej wspomniana norma określa minimalne wymagania efektywnego zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy (BHP), a także zachęca do systemowego zarządzania działaniami na rzecz poprawy bezpieczeństwa i higieny pracy na terenie firmy. **Odpowiednie warunki pracy, w tym zapewnienie bezpieczeństwa pracownikom, to jeden z kluczowych elementów prawidłowo funkcjonującego przedsiębiorstwa.**

Bezpieczeństwo i higiena pracy mieści się w szerszej dziedzinie, jaką jest ergonomia zajmująca się między innymi optymalizacją układu człowiek-maszyna-środowisko pracy, tworzenie warunków komfortu pracy oraz minimalizacja zagrożeń. System zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy (BHP) stanowi część ogólnego systemu zarządzania przedsiębiorstwem, który obejmuje: strukturę organizacyjną, planowanie, odpowiedzialność, zasady postępowania, procedury, procesy i zasoby potrzebne do opracowania, wdrażania, realizowania, przeglądu i utrzymywania polityki bezpieczeństwa i higieny pracy, a tym samym do zarządzania ryzykiem zawodowym występującym w środowisku pracy w związku z działalnością przedsiębiorstwa. W powszechnym przekonaniu system zarządzania BHP jest narzędziem ułatwiającym przedsiębiorstwu spełnienie wymagań obowiązującego prawa i zapewnienie właściwej ochrony bezpieczeństwa i zdrowia pracowników.

System zarządzania BHP według normy ISO 45001 jest systemem proaktywnym. Inaczej mówiąc przedsiębiorca ma zadbać o bezpieczną pracę nie tylko wczoraj i dziś, ale też jutro. „Dzisiaj” zastanawiamy się nad tym, co może wydarzyć się „jutro” i staramy się wyeliminować przyczyny, które mogą doprowadzić do zaistnienia tego niepożądanego zdarzenia. To „dzisiaj” zajmujemy się „jutrem”, dzięki czemu poprawia się poziom ochrony życia i zdrowia pracowników. Kluczowe różnice występujące w systemie zarządzania BHP, a nie wymagane przez prawo, obejmują przede wszystkim: cele BHP, zajmowanie się zdarzeniami potencjalnie wypadkowymi, działania korygujące po wystąpieniu każdej niezgodności, monitorowanie skuteczności środków kontroli ryzyka, audyty wewnętrzne oraz decyzje podejmowane przez kierownictwo podczas przeglądów zarządzania.

Należy zadać pytanie czy wdrożenie i certyfikacja systemu BHP to zysk czy zbędne koszty? Oczekiwany wynikiem wdrożenia systemu zarządzania BHP jest skuteczne zapobieganie wypadkom przy pracy i zachorowaniom związanym z pracą oraz zapewnienie bezpiecznych i zdrowych miejsc pracy. Wykonywanie pracy przez człowieka zawsze wiąże się z ryzykiem zaistnienia wypadku. Według Międzynarodowej Organizacji Pracy (ILO), w 2014 roku zginęło około 2.340.000 osób w wyniku wypadków przy pracy i chorób zawodowych. Z tego, około 2 mln przypadków było wynikiem chorób zawodowych, a 340 000 stanowiły wypadki. W 2017 r. w Polsce aż 269 pracowników poniosło śmierć, a na świecie zmarło lub zginęło w wyniku często nieprawidłowych działań związanych z pracą zawodową lub w wyniku chorób związanych z pracą ok. 2 500 000 pracowników, a ok. 700 tys. ludzi zapadło na chorobę nowotworową w wyniku nieprawidłowego zachowania zasad bezpieczeństwa i higieny w miejscu pracy. Liczby te mogą być zaniżone, gdyż są kraje, które absolutnie nie przestrzegają przepisów BHP a śmiertelność pracowników jest wysoka i nie prowadzi się w tym obszarze statystyki.

W Polsce w 2021 r. nadal dochodzi do wypadków śmiertelnych. System zarządzania BHP oparty na wymaganiach normy ISO 45001 stanowi dobre narzędzie do zapewnienia poprawy bezpieczeństwa pracy. Wdrażając ten system organizacja zobowiązuje się do podejmowania systematycznych działań minimalizujących ryzyka występujące w miejscach pracy poprzez:

- redukcję wypadkowości i chorób zawodowych,
- analizę potencjalnych zagrożeń związanych z realizacją prac,
- poprawę efektywności w obszarze BHP,
- zaangażowanie pracowników w tworzenie systemu BHP i motywację ich do bezpiecznej pracy .

W ostatnich latach w Polsce wyraźnie wzrosło zainteresowanie wdrożeniem i certyfikowaniem systemu BHP którego utrzymywanie w organizacji przyczynia się do:

- zmniejszenia liczby osób poszkodowanych w wypadkach przy pracy i awariach,
- zapobiegania wypadkom śmiertelnym przy pracy,
- zmniejszenia obciążeń związanych z wypadkami przy pracy i chorobami zawodowymi, co skutkuje zmniejszeniem strat wynikających m.in. z nieobecności pracowników,
- stworzenia jednolitych, powszechnie obowiązujących ram dla poprawy bezpieczeństwa pracowników,
- zmniejszenia ryzyka w miejscu pracy i stworzenie lepszych, bezpieczniejszych warunków pracy,
- poprawy relacji z instytucjami kontrolującymi.

Podstawą systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy jest analiza kosztów i korzyści. W analizie tej powinny być uwzględniane wszystkie podstawowe składniki kosztów zarówno związane z niedostatecznym poziomem bezpieczeństwa i ochrony zdrowia pracowników, jak i działań profilaktycznych. Należy też rozważyć koszty ubezpieczenia wypadkowego, powstające w wyniku wypadków przy pracy i chorób zawodowych oraz będące wynikiem uciążliwości związanych z nieergonomiczną organizacją pracy.

Wdrożenie i certyfikacja systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy pozwala na skuteczne zarządzanie, a w związku z tym wpływa na bieżące spełnianie wymagań przepisów prawnych w zakresie bezpieczeństwa i higieny pracy. Na podstawie badań przeprowadzonych w około 100 przedsiębiorstwach, które podejmowały inicjatywy w zakresie wdrożenia systemu, można było zauważyć pozytywny wpływ systemu zarządzania BHP na efektywność przedsiębiorstw, co wyrażało się między innymi:

- poprawą warunków pracy zatrudnionych pracowników,
- lepszym wykorzystaniem potencjału pracowniczego,
- ograniczeniem strat wynikających z tytułu niewłaściwego stanu BHP (np. kosztów wypadków, chorób zawodowych, napraw parku maszynowego itd.),
- większym zaangażowaniem pracowników do przestrzegania przepisów prawnych w zakresie BHP oraz w problemy związane z produkcją co przejawiało się podniesieniem jakości, poprawą terminowości realizacji zamówień, wzrostem zdolności produkcyjnych, zwiększeniem sprzedaży, wydajności pracy oraz sprzyjało lepszej integracji pracowników z celami firmy (wzrost motywacji do pracy),
- zmniejszeniem rotacji pracowników, czego efektem były mniejsze koszty szkolenia nowych pracowników.

Nowoczesny system zarządzania wymaga od każdej organizacji stworzenia bezpiecznych miejsc pracy co przekłada się na ciągłą ocenę i monitorowanie nie tylko ryzyka zawodowego ale także ryzyk związanych z BHP . Bez zbudowania solidnego systemu, opartego na zaangażowaniu i świadomości pracowników w realizację kluczowych aspektów BHP nie będzie możliwa eliminacja wypadków przy pracy. Kompendium wiedzy i zestaw dobrych praktyk w zakresie usystematyzowanego podejścia do zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy zapewnia zastosowanie w praktyce kryteriów określonych w normie PN-ISO 45001:2018.

Artykuł promocyjny przygotowany przez CCJ WAT